

Mario Levi

MAHALA POGREŠNIH IZBORA

Otvorena knjiga

Beograd, 2025.

Naslov originala:
Mario Levi
Yanlış Tercihler Mahallesi

Prevod sa turskog:
Aleksandra Hadži Bošković

This book has been published with the support of the Ministry of Culture and Tourism of Republic of Turkey in the framework TEDA Program.

Ova knjiga je objavljena uz podršku Ministarstva kulture i turizma Republike Turske, o ukviru programa TEDA.

Copyright © za ovo izdanje Otvorena knjiga

Mario Levi

MAHALA
POGREŠNIH
IZBORA

Jedne večeri, dok sam tako sedeo sam na krmenoj palubi trajekta na koji sam se često ukrcavao, i iznova mislima odlutao u prošlost, prišao mi je jedan čovek u belom mantilu i kao da namerava da saopšti lošu vest, obratio mi se rečima: „Mislim da imate veliku glavu“, kazao je. Iznerviralo me je to što je blago odmahnuo glavom pred mojim začuđenim pogledom, a još više što nije mario da pomene da je lekar. Mislim da je najgore bilo to što mi je rekao da, ukoliko ne prestanem da živim tako, moja glava bi mogla da nastavi da raste i jednog dana samo eksplodira ne mogavši više da podnese svoj sadržaj... Morao sam da prihvatim terapiju... Mislio sam da tera šegu sa mnom. „Pitam se da li to isto važi i za moje srce?“, upitao sam. Očekivao sam da će se nasmejati, ali nije. Delovao je još ozbiljnije. U njegovom pogledu dalo se primetiti kako sažaljenje, tako i potreba za upozorenjem. Ono što je rekao ionako je bilo dovoljno da podstakne moja osećanja. „Ova patnja će Vas, bez svake sumnje, ubiti! Prekinite tu svoju uzaludnu potragu! Već je suviše opasno!“ Nisam ga pitao na koju je to potragu hteo da mi skrene pažnju jer sam se bojao i njega, a i onoga što je rekao. Osim toga, doista sam svim svojim bićem nastojao da se javim. Potom mi je dao i ime bolnice u kojoj je radio. Bilo je poželjno

da dođem tamo. Bila je daleko od grada, u kraju u koji nikad ne bih ni pomišljao da odem. „Pravi lek je u nama. Sjajne bolnice ne mogu da reše Vaš problem. Zato što su povređeni ljudi, večito na ivici odluke i u mraku”, kazao je kada je video da ga gledam podozrivo. „Ko ste Vi?”, upitao sam. Njegovo samopouzdanje postalo je uznemirujuće. Ovoliko misterije bilo je dovoljno. Rukama mi je dao znak da se smirim. Prvi put da se osmehnuo. Plašio me je i njegov osmeh. Štaviše, već je počeo da mi biva veoma poznat. Trgao sam se. Bio sam zbunjen. Beli mantil na njemu izgledao je tako veštački. U stvari, pre je ličio na ženski. Da mi nije ćutke iskočio iz neke priče? Šta je bilo, bilo je. Imao sam potrebu da napravim još jedan korak. Ono što bih pitao, u najboljem slučaju, samo bi pojačalo njegovu zabrinutost za mene, rekoh sebi, i poslušah svoj unutrašnji glas. „Zar ti nisi izvršio samoubistvo?” Bio sam svestan da sam usvojio ton koji je prevazilazio granice učtivosti, ali, to je bilo jače od mene. Mislio sam da je to jedini način da se izborim sa svojim strahom. Nastavio je da se osmehuje i, ne progovarajući, lagano odmahuje glavom levo-desno. Nisam bio u stanju da razumem da li želi da izrazi svoj bes, svoju razočaranost, da l' moju nesposobnost da shvatim život ili tugu što vidi da sam već dospeo u podmuklu fazu bolesti. A onda, dok se spremao da ustane, polako, ali u isto vreme odlučno i krajnje samouvereno, gotovo kao da mumla sebi u bradu, rekao je: „Možda je sve to što ste videli bila iluzija”, i otišao. Ovo je bio naš prvi i poslednji su-

sret. Nisam otišao u tu bolnicu. Ako je istina sve ono što je rekao, uskoro ću umreti. Zato što i dalje insistiram da ga pozovem. Kažem sebi, ići ćeš dokle budeš mogao, nemaš drugog izbora. Gde bih ja to mogao da idem? Kako bih mogao znati? Nikad nisam ni saznao. Samo sam zvao. Istina je oduvek bila daleko od mene, a ja sam svesno išao napred. Da li sam zbog toga više verovao u rođenje nego u smrt? Da li zbog toga nisam prihvatio njegov poziv? Za sada mi je dovoljna istina koju mogu da doznam.

Bio je to čudan susret, zar ne? Čudan je bio i razgovor. Pa čak i raspoređenje... U pravu ste, čudan. Štaviše, videćete da će i ono što sledeće bude izgovoreno, takođe biti veoma čudno. Zapravo, mnogima je to nepotrebno. Nažalost, krajnje nepotrebno. Ali da budem iskren, ne želim više ni da komentarišem ovo pitanje. Naravno, zašto bi ikoga trebalo da zanimaju ruševine i preostali svedoci jedne urušene civilizacije, razorenih vrednosti, zemlje koja se svakim danom sve više uništava. Na kraju krajeva, svako bira ono sa čim može lakše da se nosi. Ono što mu je lakše da razume i podnese... Kao što možete sami da zaključite, uskoro ćete se naći u knjizi, koja se neće nimalo dopasti onima koji kažu da čitaju samo da bi im lepše prošlo vreme i da bi ulepšali sebi život. Možda ste već sada prestali da je čitate i samo što je niste sklopili. Na vama je. Ali ako još mislite da nastavite, dozvolite mi da vam kažem. Nisu čudni samo likovi, mesta i vreme u pričama ove knjige, već i njihovi odnosi, ljutnje, ogorče-

nosti, usamljenosti, nadanja, snovi... A posebno je čudan pripovedač. Lako mogu da iznesem ovu tvrdnju jer ja nisam taj pripovedač. Drugim rečima, ne čeka vas ni posetilac ili telefonski poziv koji će promeniti tok vašeg života, ni ubistvo ili samoubistvo. Niti je priprema za pobunu ili rat niti iznenadna pojava smrtonosne bolesti i nje-
no nemilosrdno širenje; niti bolnička soba ili zatvorska ćelija; niti izraz kakvog žaljenja, niti opis nekog perioda ili uzbuđenja zbog putovanja... Ljubitelji priča koji smesta žele da se oraspolože, mogu biti razočarani, ali nemojte da bude da vam nisam rekao. U ovoj knjizi, ne postoji čak ni tema koja bi se mogla smatrati aktuelnom. Bilo da je to poznavanje materije za suočavanje sa novijom istorijom, privid da se korača putevima vere, predstavljanje religioznosti bez dubljeg zadiranja u samu religiju, fantastične teme, umetnute scene u krevetu... Najpopularniji proizvodi na tržištu... Pa dobro došli u društvo glupaka! Ako hoćete istinu, kada se setim koja je suština postojanja književnosti, pripadne mi muka, ali ne zato što se takve knjige pišu, već zato što se čitaju s ljubavlju. Da budem iskren, počinje da mi biva muka. S druge strane, žao mi je pripovedača, zato što ne može da nađe takvu temu. Ali ne mogu ništa više da uradim. Pričam i ponekad, kao što vidite, zanesem se. Uostalom, postavio sam sebi zadatak. Možda bi bilo ispravnije reći da mi je poveren zadatak. Ovde sam i da vas malo zaštitim. Međutim, vremenom ćete možda moje prisustvo smatrati krajnje nepotrebnim. Moj savet

vam je da, ako imate takav osećaj, prestanete da slušate moje komentare u potpunosti. Ne brinite se, neću se uvrediti. Život me je puno puta naučio da moram da trpim mnoga razočaranja. Ali nemojte biti nepravedni prema našem pripovedaču. Ionako nije bilo moguće da pred vas izađe sa tako ubedljivim početkom jer u vreme, kada se uprkos svim svojim sumnjama odvažio da se njegov glas iznova čuje, našao se na mestu gde nije mogao najjasnije da razume one priče koje su već odavno počele da se pričaju, ali je ipak želeo da im pripada svim svojim bićem. Bio sam prinuđen da sve to vidim. Čak i ono što nisam želeo... Inače se ne bismo sreli u ovoj sobi. Ali ja sam u isto vreme bio i u toj sobi i negde drugde. U isto vreme u sadašnjem trenutku i nekom drugom vremenu... Mogu da vam malo dočaram. Vremešni pripovedač priča priče osobi prekoputa. Možete da zamislite slušaoca kako god želite. Pripovedač koji sanja da pronađe priče iz svoje istorije i podeli ih sa nekim kad za to dođe dan, putnik u potrazi za istinom, derviš odan svojoj ljubavi, tajni pisar, beskućnik, usamljenik... Kako god želite...

Poznajem vremešnog pripovedača. Pričaću vam malo o njemu. U protivnom, ono što je ispričano neće imati nikakvog značaja. Ali najpre, hajde da poslušamo, šta je to on podelio sa drugom osobom. Može li vam ono što budete čuli dati naznake šta će se dogoditi? Ne znam. Najverovatnije će vreme pokazati. Ako želite da saslušate, razume se...

Mogu vam ispričati samo ono čega se sećam... Samo toliko. Ono što je ostalo od prošlosti koja se čini tako dalekom... Koga ću ubediti da se ono što sam video zaista i zbilo? Čak i ja, nakon svih ovih godina, počinjem ozbiljno da sumnjam. Da li su ti ljudi zaista nestali iz mog života? Da li su i te priče nestale? Da li je i ta mahala nestala? Koga sam ostavio u kojoj ulici? Ko je bio u kojoj ulici? Gde sam to ja sad? Pitanja se samo nižu jedno za drugim i ni na jedno ne mogu da odgovorim kako bih želeo. Baš ni na jedno... Još od onda kada sam izgubio beležnicu, ne uspevši da je nađem... Mada je sve tu bilo zapisano. Sve... Te stvari možete imenovati kako god želite, možete ih tumačiti kako god želite. Meni ionako više nije važno. Ionako svako pridaje osobenosti koje želi onome čemu želi. Svako postupa onako kako od njega zahtevaju granice i zatvor koji nosi tokom života. Možda se zbog toga usamljuju i nisu sposobni da razumeju one koji su drugačiji... Ja sam, međutim, uvek nastojao da ih razumem. Uprkos svim svojim unutrašnjim nedoumicama... I pored sve zabrinutosti i ogorčenosti... Ne znam koliko sam u tome uspeo, ali sam pokušao, barem sam pokušao. Duša me boli što se ta beležnica izgubila. U njoj... U njoj sam bio zapisao sve... Sve... Svako svoje sećanje... Svako osećanje... Svaku priču... Čak i svoju sopstvenu... Inspirisanu glasovima koji dolaze izdaleka. Nema je više. Kada je nestala iz mog života? Kako? Zašto? Ponekad se čak zapitam da li sanjam. Da li je beležnica doista i postojala? Ili sam je video u snu? Bio sam tako daleko od onoga što sam doživeo. Ono što sam doživeo, bilo je tako daleko od mene. Da, mogu vam ispričati samo ono čega se sećam. Ali znajte sledeće. Nijedna priča